
Giecz, st. 4 (arch. nr 1), gm. Dominowo, woj. poznańskie, AZP 54-32/218

Informator Archeologiczny : badania 32, 165-166

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i naczyniowego), metalowe części trumien (żelazne gwoździe i okucia oraz metalowe nity), fragmenty tkanin, dewocjonaalia (medaliki i fragmenty różańców). Na uwagę zasługuje bogaty zbiór monet zalegających luźno w warstwie (249 sztuk), w zdecydowanej większości nowożytnych.

Materiały przechowywane są w zbiorach Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy - Oddział w Gieczu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach Lednickich”.

Badania będą kontynuowane.

GIECZ, st. 4 (arch. nr 1), gm. Dominowo, woj. poznańskie, AZP 54-32/218

- grodzisko wczesnośredniowieczne (pocz. X-XII w.)
- romański kościół p.w. św. Jana Chrzciciela (wczesne średniowiecze - XI w.)
- cmentarz przykościelny (nowożytność)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 29 czerwca do 30 września przez mgr Teresę Krysztofiak (Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy – Oddział w Gieczu). Finansowane przez Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Osiemnasty sezon badań na stanowisku, trzeci sezon badań przy reliktach kościoła. Przebadano powierzchnię około 1 ha.

Tegoroczne badania, będące kontynuacją ubiegłorocznych prac sondażowych, miały na celu rozpoznanie stratygrafii wnętrza kościoła i terenu przylegającego doń od zewnątrz oraz odsłonięcie kolejnych partii reliktu świątyni pozwalających odtworzyć jej rzut poziomy. Z tego też względu dokończono eksplorację wykopu sondażowego z roku ubiegłego oraz założono 7 nowych. Calec osiągnięto tylko w 2-ch wykopach usytuowanych na zewnątrz muru północnego nawy, w pozostałych zaprzestając eksploracji na poziomie odsłoniętych w nich reliktyw architektonicznych (korony murów i pozostałości posadzki). W kilku wykopach odsłonięto fragmenty nowożytnego cmentarza przykościelnego oraz północną część obszernego *ossuarium*. Wspomniane obiekty nowożytne wcinęły się w jednostki stratygraficzne odnoszące się już do wczesnego średniowiecza.

Oprócz reliktyw architektonicznych mających bezpośredni związek z badanym kościołem, były to warstwy osadnicze powstałe zarówno przed, jak i po wzniesieniu świątyni. Ponadto, po północnej stronie kościoła zlokalizowano fragment odrębnego, nieco wcześniejszego założenia kamiennego oraz dwa groby szkieletowe (jeden zarejestrowany na zewnątrz, drugi natomiast wewnątrz kościoła).

Odsłonięte relikty pozwalają na częściową rekonstrukcję planu świątyni. Była to budowla jednonawowa zakończona od wschodu półkolistą apsydą. Długość nawy (licząc od lic zewnętrznych murów odznaczających się szerokością około 1 m) wynosiła nieco powyżej 19 m, jej szerokość natomiast około 11 m. Promień apsydy stanowił odcinek długości przypuszczalnie około 5 m. Odkryty w niewielkim zakresie i częściowo zniszczony fragment apsydy charakteryzuje się w rzucie poziomym łagodnym łukiem tylko w partii lica zewnętrznego. Lico wewnętrzne sugeruje już inne, najprawdopodobniej prostokątne ukształtowanie niszy. Niezwykle interesująco rysuje się rozwiązanie części wschodniej kościoła, niestety ze względu na znaczne zniszczenie tej partii budowli oraz ograniczony schodami do plebani teren penetracji, niemożliwe w świetle dotychczasowych badań do jednoznacznej interpretacji. Mur północnej ściany nawy posadowiony był na fundamencie zbudowanym w górnej partii z dużych kamieni narzutowych spojonych tłustą szaro-żółto-zielonkawą gliną, w dolnej natomiast z kamieni mniejszych luźno wrzuconych we wkop fundamentowy. Szerokość ławy fundamentu sięgała około 1,9 m, jego głębokość natomiast około 1,9 m. Uchwycona we fragmentach w nawie kościoła posadzka wyznaczała jego poziom użytkowy. Stanowiła ją wylewka szaroróżowawej zaprawy zalegająca na warstwie drobnych kamieni i okrzesków spojonych zaprawą szarobiałą.

Oprócz reliktyw zasadniczej bryły kościoła odsłonięto też dostawione doń mury późniejsze. Jeden z nich, obejmujący północno-wschodni narożnik nawy, spełniał najprawdopodobniej funkcję przypory wzmacniającej od zewnątrz jej mało stabilną ścianę północną. Drugi natomiast stanowił przypuszczalnie poszerzenie kościoła kierunku południowym. Ostatni z późniejszych murów zlokalizowano natomiast po zewnętrznej stronie zachodniej ściany nawy (w odległości od niej około 1,8 m). W rzucie poziomym miał on zarys regularnego koła o średnicy 1,8 m. Zachowała się jedna

warstwa kamieni spojonych szarobiałą zaprawą łączącą się z poziomą wylewką analogicznej zaprawy przylegającej do lica muru kościoła. Wylewka ta zalegała na trzech warstwach kamieni (o łącznej grubości około 30 cm), łączonych mało spoistą, silnie spiaszczoną szarożółtawą zaprawą.

W odległości około 2,5 m na północ od północnej ściany nawy kościoła zlokalizowano biegnący do niej równolegle gliniano-kamienny fundament (z zachowanym dolnym poziomem kamieni muru, spojonych szarobiałą zaprawą) odrębnego założenia. Ponieważ odsłonięto niewielki jego odcinek, brak podstaw do prawidłowego wnioskowania na temat rozplanowania i funkcji tejże budowli. Pozycja stratygraficzna reliktu oraz zalegającej powyżej, najprawdopodobniej związane z nim, warstwy destruktu sugeruje nie tylko jego wcześniejsze powstanie, ale i również możliwość czasowego współistnienia z badanym kościołem.

Z wykopów usytuowanych po północnej stronie kościoła pozyskano dane umożliwiające uściślenie jego chronologii. Zarejestrowano w nich niczym niezakłócony układ wczesnośredniowiecznych warstw osadniczych o łącznej miąższości około 4 metrów, przedzielonych w poziomie kamiennym destruktem nakładającym się na ławę fundamentu północnej ściany świątyni oraz na koronę oddzielnego, północnego założenia. Warstwy zalegające na wspomnianym destrukcie i przylegające do lica północnego muru kościoła zawierały bogaty materiał ceramiczny pozwalający odnieść je ogólnie do tzw. fazy E. Znajdujące się poniżej jednostki stratygraficzne przecięte przez fundamenty obydwu obiektów charakteryzowały się już materiałem X-wiecznym. Najstarszą warstwą kulturową zalegającą na marglistym calcu była nasyciona spalenizną warstwa torfopodobna z zespołem ceramiki o cechach charakterystycznych dla zespołów IX-wiecznych.

W oparciu o powyższe dane sugerować można najogólniej XI-wieczną metrykę kościoła św. Jana Chrzciciela. Jego chronologia ulegnie uściśleniu po opracowaniu całości materiału pozyskanego podczas badań.

Materiały przechowywane są w zbiorach Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy - Oddział w Gieczu.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach Lednickich”.

Badania będą kontynuowane.

Giecz, st. 21-22, gm. Dominowo, woj. poznańskie, AZP 54-32/224-225 - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

GILÓW, st. 1, gm. Niemcza, woj. wałbrzyskie, AZP 88-26/32

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez dr. Krzysztofa Jaworskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Dwunasty sezon badań.

Prace skoncentrowane były na rozpoznaniu zabudowy przywalnej w południowo-zachodniej części podgrodzia (wykop I/98; kontynuacja w kierunku południowym wykopu I, założonego w 1988), uchwyceniu reliktyw zabudowy w centralnej części majdanu podgrodzia (wykop VII/98) oraz na rozpoznaniu konstrukcji usytuowanej we wschodniej części założenia głównej bramy grodu (brama nr 1) oraz przylegającego do niej od strony północnej fragmentu wału podgrodzia (wykop VIII/98). W badaniach, oprócz kierującego badaniami, uczestniczyli, odbywający w Gilowie letnie ćwiczenia terenowe, studenci ówczesnego pierwszego i trzeciego roku archeologii oraz Marcin Paternoga.

W toku badań odkryto w wykopie I/98 budynek ziemny, zbudowany w konstrukcji słupowej i którego ściany wzmocnione zostały w partii fundamentowej kamiennym suchym murem, mający w rzucie poziomym kształt wydłużonego owalu (badania tego obiektu były kontynuowane w kolejnych sezonach wykopaliskowych, kiedy rozpoznano dalsze szczegóły konstrukcyjne oraz charakter wyposażenia budynku). W wykopie VII/98 o powierzchni 16 m² (4 x 4 m) nie natrafiono na ślady zabudowy grodowej, wystąpiła tam natomiast nieznacznej miąższości (do 10 cm) warstwa